ӨЗБЕКИСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҲАЯЛ-ҚЫЗЛАР КОМИТЕТИ «ОЛИМА» ШӨЛКЕМИНИҢ
ҚАРАҚАЛПАҚСТАН БӨЛИМИ

ТАШКЕНТ МӘМЛЕКЕТЛИК АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ
НӨКИС ФИЛИАЛЫ

ИЛИМ ҒУМШАЛАРЫ

АТАМАСЫНДАҒЫ
VI-РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ИЛИМИЙ-ӘМЕЛИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯ

2016-ЖЫЛ
«САЛАМАТ АНА ҲӘМ БАЛА»
ЖЫЛЫНА БАҒЫШЛАНАДЫ

НӨКИС 2016

22. Нурымбетова У. Распространенность и особенности клиники хроническог о гастрита у подростков в условиях республики Каракалпакстан 39
23. Низамова А. С. Дэн саўлықты сақлаўдың бирлемши буўынында бел туўысында аўрыўы болған науқасларды анықлаў 41
24. Оспанова Н.К. Анализ заболеваемости населения республики Каракалпакстан хроническим холециститом 43
25. Orinbaeva A. Ayol-qizlarning axborot texnologiyalari orqali hunar o'rganishi..44
26. Срымбетова Н.А. Қорақалпоғистон республикасида болалар орасида тиббий кўрик натижалари 46
27. Срымбетова Н.А. Болангизни сил касаллигидан асранг! 47
28. Срымбетова Н.А., Досназарова Г.И. Қорақалпоғистон республикасида кутуриш касаллигининг эпидемиологик хусусиятлари 48
29. Убайдуллаева Т.Т. Импульслық тәсирге ийе кешигиўши аргументли екинши тәртипли дифференциаллық теңлемелер ушын тийкарғы басланғыш мәселелер 49
30. Ubbiniyazova Z.Shekli o'Ishemli li algebralarinin' lokal differenciallawlari.... 51
31. Userova D. Kompyuter viruslaridan ximoyalanish usullari 52
32. Узакбаева Э.М. Гонорея касаллигининг тарқалиши ва олдини олиш чора тадбирлари 53
33. Узакбаева А.С., Отениязова Г. Ж., Бердакова Г. Ш. Баркамол авлодни вояга етказишда глобаллашув жараёнининг салбий тасири 54
34. Xasanova Z. Elektron tijorat tizimlari va ularning ahamiyati 56
35. Шамшетова А.А. Частота встречаемости внутриутробных аномалии плода у беременных женщин в республике Каракалпакстан 58
36. Юлдашева М. Шийки зат өнимлерин қайта исләўде көрежетлерди анализлеўдиң тийкарғы ўазыйпалары 59

2- СЕКЦИЯ. ТИЛЛЕР ҲӘМ ГУМАНИТАР ПӘНЛЕР 62

37. Абдиреймова Д. И.Юсупов шығармаларында жәмийетлик-сиясий лексикаға тән сөзлердиң қолланылыў езгешеликлери 62
38. Абилова Б. Олий таълим тизимида талабаларнинг мустақил фаолиятини ташкил этишга оид инновациялар 64
39. Айымбетова Х. Алюминий темасын оқытыўда «не ушын» усылынан пайдаланыў 66
40. Ayapbergenova A. Sabaq protsessin sho`lkemlestiriwde innovatsion texnologiyalar ja`rdeminde bilim beriw sipatin asiriw jollari 67
41. Бекмуратова М. Қарақалпақ тилиниң қубла диалектинде сөзлердиң жасалыўы 68
42. Даулетмуратова Г.How to learn english ? 69

43. Ембергенова Ф. К.Рахмановтың шығармаларында синонимлердиң қолланылыўы 71
44. Гулимова Б. Саламат турмыс тәрзин үгит нәсиятлаўда баспасөздың орны 73
45. Гулмуратова А. Ҳәрекетли ойынлардың тәрбиялық әҳмийети 75
46. Жақсылыкова А. Ж.Аймурзаевтиң шығармаларында ҳаял-қызларға берилген тәрийп 77
47. Жаксымуратова Н. Лексикализация – сөз жасаў усылының бири 79
48. Зарекеева С. Ер тузиш ишларини лойихалашда ландшафт таркибини ўрганиш 80
49. Зукурова С. Архитектурада қорақалпоқ ўтовлари 81
50. Кдырбаева У. Фейиллеги синоним морфемалар 83
51. Кушаева Ш. Алишер Наўайы дөретиўшилигинде тарийхый мазмундағы дереклер 85
52. Qazaqbaeva A. Sh.Seytov shiǵarmalarindaǵi seslik qubilislar 87
53. Каллибекова П. Ана тили – бул миллеттиң руўхы 89
54. Мамутова Б.У. Ёшларни касб-ҳунарга йўналтириш ва унинг касбий қизиқишларини аниқлаш 90
55. Муратбаева А. «Авеста»да балалар тәрбиясы мәселесиниң сәўлелениўи.. 92
56. Насруллаева К. Гигиена физического воспитания в учебном процессе 94
57. Наўрызбаева М. - Т.Матмуратов лирикасында антитезаның қолланылыўы 96
58. Наўрызбаева Н. Идеал мәмлекет қурыўда демократиялық сайлаўлар........ 98
59. Nurlibaeva F. Qaraqalpaqstan avtonom respublikasinda 1921-1923 jillardag'i irrigatsiya ha'm awil xojalig'i tarawindag'i alip barilg'an isler 100
60. Нуратдинова М., Алланазаров М. Биноларни лойиҳалашда энерго самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари 101
61. Сабурова С. Расм орқали кичик мактаб ёши болалардаги қўрқув ҳолатини аниқлаш 103
62. Saymanova A. Berdaq shig'armalarinda uyqaslar 106
63. Сейлбекова Р. Тарийх тәлими процессин проектлестириўдиң мазмуны ҳәм әҳмийети 109
64. Seylbekova R. Amir Temur iskerligi ha'm wa'siyatlarinin' ta'lim –ta'rbiyaliq a'hmiyeti 110
65. Смайлова А., Тлегенова Ш. Ҳаял –қызлардан аўыл хожалығы қәнийгелерин таярлаў мәселеси (XX әсирдиң 30-80-жыллары) 112
66. Тлеуова Ж., Қайыпбергенов Д. Энергия самарали уй-жой биносининг асосий хоссалари 115
67. Utaeva N. Yosh avlod tarbiyasida mehnatning o'rni 117
68. Утебаева А.О. Балалардағы тил нуқсанларын жоқ 119
69. Утепова Д. Жәмәәтлик орынларда қолланылатуғын этикетлик талаплар 121

блоклаб лойиҳалаш тажрибаси юқори техник-иқтисодий самарадорликка эришишни кўрсатади. Бунда уй баҳоси 8-10% га арзонлашади, қуриладиган майдон 30-40% га кичраяди.

Бино ташқи тўсиқ конструкцияларини иссиқлик йўқотиши ёки унинг бир қисмини қуёш энергиясидан фойдаланадиган пассив системага трансформлаб эришиш мумкин.

Жанубий фасадда айрим майдонни S_x эгаллайдиган энергофаол конструкциясининг мавжудлиги бинонинг иссиқлик берувчи умумий юзаси S_4 ни камайтиради, уларнинг солиштирма юзалари S_x/S_n пасайишини таъминлайди (S_n-фойдали майдон йиғиндиси). Нисбат $(S_0-S_x)/S_n$ энергетик самарасини ташқи деворлар, том, пол, пол конструкцияларига иссиқлик узатилиши коэффицентига қиймат бериб баҳолаш мумкин.

1-расмда бу нисбатни бино қаватлари сонига боғлиқлиги кўрсатилган, ҳамма ташқи тўсиқлар коэффиценти "к" бир хил, фақатгина иссиқлик баланси нолга тенг (к=0) бўлган энергофаол майдон ҳисобга олинмайди.

Юза катталиги S_n=0,25 S_0 бўлганда, энергофаол тўсиққа эга бўлмаган нисбатан иссиқлик йўқотилиши 1,3 мартага қисқаради;

2-расмда баландлиги турли бўлган бино кенглигига нисбатан олинган S_x/S_n нисбати кўрсатилган, бу ҳолда энергофаол конструкция фасаднинг бутун майдонини эгаллайди. Кенглик кичрайиши билан солиштирма юза S_x/S_n ошишига қараб иситишга сарфланадиган энергия ҳаракатлар пасаяди. Энергофаол бино кенглиги анъанавий бинолар кенглигига нисбатан кучлироқ, ташқи тўсиқларнинг солиштирма катталиклари кўрсаткичлари каттароқ бўлиши мумкин.

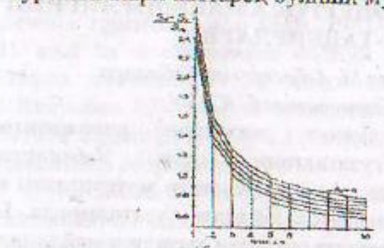

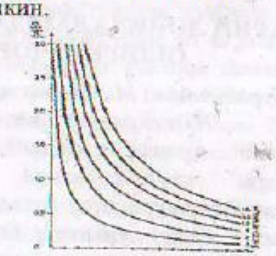

1-1-расм.
Бино қавати сони ва ташқи тўсиқ энергофаол майдони нисбати $(S_0-S_x)/S_n$

2-расм.
Қават баландлиги ва бино эни нисбати S_x/S_n

Биноларни лойиҳалаш ёки қайта қуришда энергофаол конструкциялардан самарали фойдаланиш кўп даражада техник саволлар мажмуасини қанчалик муваффақиятли ечишга боғлиқ, бу масалалар иссиқлик энергиясини ютиш, хонага узатиш, трансформлашадиган иссиқлик ҳимоя дарпардарлар билан боғлиқ.

Бугун бизнинг мамлакатда муомалада бўлган ҚМҚ "Қурилиш иссиқлик физикаси" тўсувчи конструкциялар иссиқлик узатишига қаршиликни меъёрлайди, бир квадрат метрга йилига сарф бўладиган иссиқлик энергияси симметрия сарфи ҳеч бўлмаса ҳисобий кўрсаткич сифатида берилмаган.

Проффесионал, бугунги кунда эса инсонларни оммавий онгида эътиборли кўрсаткич-турар жойни баҳолашда бир квадрат метр баҳоси билан бир қаторда солиштирма иссиқликка бўлган эҳтиёжини бир квадрат метрга йилига қанча киловатт-соат иссиқлик сарфланиши муҳим бўлиб келмоқда.

Чунки, тараққий этган давлатларда вужудга келган иқтисодий никроз биноларни энергия самарадор қилиб лойиҳалаш вақуриш тенденциясига қатъий яндошув зарурлигидан далолат беради.

Адабиётлар:

1. Фокин К.Ф. Строительная теплотехника ограждающих частей зданий.-Изд. 4-е, перераб. и доп.-М.: Стройиздат, 1973г.-287с.
2. Холщевников В.В., Луков А.В. Климат местности и микроклимат помещения /Учебной пособие.-М.: АСВ.-2001 г.-200с.
3. Маракаев Р.Ю., Норов Н.Н. Ўзбекистон шароитида энергия самарали биноларни лойиҳалаш. Ўқув-услубий қўлланма.-Т 2009 й.,

РАСМ ОРҚАЛИ КИЧИК МАКТАБ ЁШИ БОЛАЛАРДАГИ ҚЎРҚУВ ХОЛАТИНИ АНИҚЛАШ

Сабурова С. магистр. Илмий раҳбар: доцент Урумбаева А
Ажиниёз номидаги НДПИ

Илк бор мактабга қадам қуйилган 1-чи синф ўқувчиларининг мактаб талабларига, шароитларига мослашиш учун маълум вақт керак бўлади. Амалда мослашиш вақти ҳамма болаларда ҳам бир хилда самарали ўтмаслиги мумкин. Боланинг мактабда мослашишдаги қийинчиликлар, фақат ота-оналар арзлардигина эмас, балки ўқитувчиларнинг ўқувчиларга бераётган тавсифномаларида ҳам қайд этилмоқда.

Масалан, ота-оналар боланинг мактабга бориши, ўй вазифасини бажаришни хоҳламаётганини, унинг тўткиш бермаслиги, жуда асабий бўлиб қолганини айтишса, ўқитувчилар бу болаларнинг дарсда диққатсизлигида, тартибсизлигида, тенгдошлари билан тез-тез айтишиб қолишларига эътибор беришмоқда. Бундай болаларда асабий руҳий бўзилиш, психик ривожланишда орқада қолиш вужудга келади. Болалар мактабда ўқишга қанчалик тайёр бўлмасалар, мактабда мослашиш даври шунчалик қийин ва узоқ ўтади. Психологлар боланинг мактабда ўқишга тайёр деганларида, унинг жисмоний, психологик ва шахсий тайёргарлигини назарда тўтадилар.

Ўқишнинг дастлабки ойларида мактаб психологининг 1-чи синф ўқувчилари билан олиб борадиган асосий ишлари қуйидагилардан иборат:

- мактабга мослашишга қийналаётган болаларни аниқлаш;
- бу болаларга психологик ёрдам кўрсатиш.

Бу вазифани бажариш учун болани мактабга мослашишдаги қийинчилик кўрсаткичларини аниқлаш лозим. Кўрсаткичлар қуйидагича бўлиши мумкин:

- ўқув материалини ўзлаштиришда,
- ўқитувчи талабларини бажаришда қийналиш,
- ўқув вазифаларини бажаришда ихтиёрийлик хусусиятлари,
- ҳаракат активлигининг ўзгариши,
- боланинг эмоционал хусусиятлари,
- ўқишга, мактаб ҳаётига қизиқишлари,
- ўқитувчи ва тенгдошлари билан мулоқотга киришишларидаги қийинчиликларидир.

Болани ҳар томонлама психологик текшириб, кейин у билан олиб бориладиган тузатиш ишларини кўрсатиши мумкин. Мактабларда «мослашиш» синфларнинг очилиши бу муаммони ҳал қилишга оз бўлсада имкон беради. Психолог тузатиш методларини режалаштираётганда болани мактабга мослашишга ижобий таъсир этадиган факторларни, яъни ўқувчини ўзини тўғри баҳолаши, оилада тўғри тарбияланиши, оиладаги келишмовчиликларнинг бартараф этилиши, тенгдошлар орасида болани ҳурмат қозониши хисобга олиши лозим.

Мактабгача ёш даврдан мактаб ёши даврига ўтиш анча қийин кечадиган даврдир. 7- ёшдаги қийинчилик бу шундай кескин бўрилиш ёшики, унда мактаб ёшининг барча даврлари ўз ифодасини топади. Одатда мактабга бориш билан боғлиқ бўлган қийинчиликлар ва муаммолар қуйидагилардан иборат:

- Янги ўқув тартиби билан боғлиқ бўлган қийинчиликлар;
- Боланинг синф жамоасига мослашувидаги қийинчиликлар;
- Ўқитувчи билан ўқувчи муносабатида юзага келадиган қийинчиликлар;
- Боланинг оилавий шароити билан боғлиқ бўлган қийинчиликлар.

Бу қийинчиликлар бола ривожланишининг янги ижтимоий шароитларида аста - секин ўз ифодасини топади. Психологлар мактабда **психоген бўзилиши** болалар синфда ўқишдаги қийинчиликларнинг асосий хусусиятларидан бири деб кўрсатадилар.

Руҳий омиллар таъсири остида келиб чиқадиган касаллик **психоген касаллигидир.** Мазкур касаллик боланинг мактабда, оилада объектив ва субъектив мавқеининг бўзилишида таълим-тарбия жараёнининг қийинлашуви ҳамда унинг шахсида психогениинг таркиб топишида намоён бўлади. Таълимдаги қийинчиликларнинг алоҳида олинган сабабларидан келиб чиқиб уларни таҳлил қилиш «уддаланилмаётган» материалларни, масалан, ёзув ёки ўқишни бош асос қилиб олиш, кейин

ва уларни келтириб чиқараётган омилларни кўриб чиқиш мумкин. Асосий мураккаблик шундаки, бир ҳил қийинчиликнинг сабаби турли болаларда турлича бўлиши мумкин. Болага ёндашишнинг энг мақсадга мувофиқ йўли - бу таълимнинг турли босқичларда рўй берувчи қийинчиликларда боланинг функционал ҳолатини ва ривожланишининг шахсий хусусиятларини хисобга олишдан иборатдир.

Биз, катталар кўнглимизни ўртаётган ғам-ташвишлар, қўрқув ёки дардимиз тўғрисида гапириб дилимиздагини бўшатамиз. Болалар эса қўлига қалам олиб ўз хис-туйғуларини «чизиб» берадилар. Чунки бу улар учун энг осон ва қулай йўлдир. 7-ёшли болаларнинг расм чизиши вояга етган ўсмирнинг шахсий кундалик дафтар тутишдек ўзини намоён қилиш усулидир. Шундай экан, фарзандимиз чизаётган расмларга руҳшунос назари билан қарашни ўрганайлик. Мабодо қуйида келтирилган расмларни, бундан аввал фарзандингиз альбомида учратган бўлсангиз, демак, бироз ўйланишга фурсат келибди. Лекин, хулоса чиқаришга шошилманг. Агар қайсидир бир детал болангиз чизаётган расмда бот-бот такрорланаверса, шундагина безовта бўлишга асос бўлади. Бундай вазиятда албатта руҳшунос даргоҳига боринг. Балким кичкинтойингиз ростдан ҳам ёрдамга муҳтождир?!

Бунинг учун қуйида мактаб психологининг 1-чи синф ўқувчилари билан амалга ошириш мумкин бўлган психологик тузатиш ишларининг айрим жиҳатларини кўриб чиқамиз. Мисол тариқасида тадқиқотчилар томонидан таклиф этилган расм солиш орқали боладаги қўрқув холатини аниқлаш методикасини ҳавола қиламиз.

Мақсад: болаларнинг қизиқишларини, ҳавасларини, темперамент хусусиятларини, туйғу-кечирмаларини ва ички дунёсини тушуниш. *Материал:* рангли қаламлар, оқ қоғозлар. Бунда педагог болаларга ҳар ҳил мавзуларда расм солишни тавсия этади: «Мактабда», «Оилада», «Мен кундузи нимадан қўрқаман, ёки мен қандай қўрқинчли туш кўраман», «Энг яхши ёки энг ёмон нарса». *Ихоҳ:* расмлардаги қора ва қулрангларнинг аксарияти боладаги қўрқув холатларини кўплигидан, болада кўнгил хўшлигини йўқлигидан, кайфияти суст эканлигидан далолат беради.

Кичик мактаб ёш даври болалардаги қўрқув эмоционал холатини тадқиқ қилишнинг назарий асослари қанчалик долзарб бўлса, унинг амалий-тажриба асослари ҳам шунчалик долзарбдир, деган фикр билан биз синов ишларини ҳам олиб боришни маъқул кўрдик. Тажриба ишларимиз Нукус шаҳар мактабининг бирида бевосита дарс жараёни ҳамда дарсдан ташқари вақтида олиб борилди. Шу боис қуйида болалар расмлари таҳлилини тақдим қилмоқтамиз.

1).«Мактабда» мавзудаги расмлар. Болалар расмлари ҳар хил бўлишди. Айрим болалар фақат мактабини, синфини ва ўқитувчини солганлар; бошқалари фақат ўз синфдошларини, танафустаги холатларни, солганлар; яна бошқалари эса диққат марказида фақат ўзини ўйинларини солганлар.

№1 – жадвал: Расмлар орқали қўрқувларни тадқиқ қилиш.

Диққат марказида фақат ўзи	Синфдошлари орасида дўстлари оз	Синфдошлари орасида дўстлари кўп
20%	45%	35%

2).«Оилада» мавзудаги расмлар. Болаларга оилада ким билан яшаши ҳақида расмга тушириш таклиф этилади.

№2 – жадвал: Расмлар орқали қўрқувларни тадқиқ қилиш.

Бола ота-онаси ўртасида	Бола ёки онаси ёки отасига яқин
35%	65%

3).«Мен кундузи нимадан қўрқаман, ёки мен қандай қўрқинчли тўш кўраман» мавзудаги расмлар. Болаларга энг ёрқин қўрқувини солиш таклиф қилинади. Хусусан, қандай эканлиги тушиндирилмайди, бола уни ўзи танлаш керак.

№3 – жадвал: Расмлар орқали қўрқувларни тадқиқ қилиш.

Қўрқувини расмга солган	Қўрқувини расмга солмаган
60%	40%

4). «Энг яхши ёки энг ёмон нарса» мавзудаги расмлар. Болаларга ходисаларни танлаш ихтиёрийлиги берилади.

№4 - жадвал: Расмлар орқали қўрқувларни тадқиқ қилиш.

Яхши, қувончли ходисалар	Ёмон ходисалар
45%	55%

Шундай қилиб, ўтказилган психологик-педагогик тажриба хулосалари илгари таъкидлаб ўтилган кичик мактаб ёши болалардаги қўрқув эмоционал ҳолатини аниқлашда диагностик ишларнинг аҳамияти зарур эканлигини исботлади.

BERDAQ SHIG'ARMALARINDA UYQASLAR

Saymanova A. 4-kurs studenti; Ilimiy basshi: Orazimbetova M.
Qaraqalpaq ma'mleketlik universiteti

Uyqaslar qosiqti seslik jaqtan sho'lkemlestiriwde u'lken a'hmiyetke iye. Uyqas qosiqtin' irg'ag'in ku'sheytedi, intonaciyaliq qa'siyetin ko'teredi, emocionalliq ta'sirshen'ligin arttiradi, oqiwdi jen'illetedi, jag'imli etedi. [1.75]. Uyqaslar bir neshe tu'rlerge bo'linedi. Olardi sha'rtli tu'rde to'mendegishe jiklewge boladi: jup uyqaslar, birgelkili uyqaslar, shalis uyqaslar, qamaw uyqas ha'm redifli uyqas. [1.75]. Uyqas qosiqtin'en' tiykargi elementlerinin' birinen esaplanadi. O'ytkeni ol irg'aq, o'lshem siyaqli poetikaliq so'zdin' o'zinsheligin ta'miyinlewde ayriqsha xizmet atqaradi.

Qaraqalpaq tili de basqa tu'rkiy tiller siyaqli jalg'amali (aglyunativli) tiller toparina jatadi. Yag'niy tu'bir so'zdin' keynine ko'plik tartim, seplik jalgáwlari birinin' izinen biri izbe-iz jalg'ána beriwi mu'mkin. Bunday jalgámali so'zler poeziyada da ushirasadi. Biraq usinday jalg'amali so'zlerdin' uyqasiwi a'dettegi so'zlerge qarag'anda o'zgeshe boladi. Uliwma poeziyada, ...in' ishinde qaraqalpaq poeziyasinda tu'bir ha'm qosimtalardin' qatnasi ...inda da uyqastin' bir neshe tu'rleri gezlesedi. [2.30].

Klassikaliq poeziyada uyqasqa ayriqsha itibar berilgen. Biz bul ...alamizda klassik shayirlarimizdan biri Berdaq poeziyasindagi tu'bir ha'm ...imtalardin' qatnasi boyinsha uyqastin' tu'rlerine toqtap o'tpekshimiz.

1. Tek tu'bir so'zdin' uyqasiwi. Bunda eki ha'm onnan da ko'p buwinli ...'zler o'z ara uyqasip keledi.

Kewlimde shikas joq pa'k ja'ne taza,
Berilse eken ba'rha dushpang'a jaza,
Dushpang'a bolmasin hesh waqit iza,
Sonda kewlim shadlanadi xaliq ushin.

Keltirilgen misaldag'i birinshi, ekinshi, u'shinshi qatardag'i uyqas so'zler tu'bir so'zler. Olar so'z shaqplarina bo'liniwi boyinsha "kelbetlik", "atliq", "atliq".

Tu'bir so'zler jalg'amali so'zlerge qarag'anda qosiqtin' ko'rkemligine ko'birek ta'sir jasaydi. Sebebi tu'bir so'zler qisqa boladi. Poeziya qisqaliqti su'yetug'inlig'i da'lillengen. Ekinshiden, tu'bir so'zlerdin' qosiq qatarinin' son'inda keliwi tek poeziyanin' poetikasina ta'n qubilis ekenligi de belgili. Solay eken, poeziyada tek tu'bir so'zlerdin' uyqas ushin qollaniliwi ayriqsha qubilis sipatinda bahalanadi ha'm ol ko'binese talantli shayirlardin' do'retiwshiliginde ushirasadi [2.31].

Berdaq shayirdin' qosiqlarinda joqaridag'iday misallardi ko'plep ushiratiw mu'mkin. Olar qosiqtin' ko'rkemliligin asiriwda ayiriqsha xizmet atqarip tur.

2. Tu'birdin' ha'm qosimtanin' da uyqasiwi. Bunda uyqas ushin aling'an so'zlerdin' tek tu'biri uyqasip qalmastan, qosimtalari da uyqasadi. Uyqastin' bul tu'ri da'slepki tu'rge salistirganda da quramaliraq. [3.100].

Du'nyanin' miyneti basin'da,
Kimler bar senin' qasin'da,
Xizmet ettin'on jasin'da,
Nag'iz palwang'a megzersen'.

Bul misalda, birinshi, ekinshi ha'm u'shinshi qatardag'i so'zlerdin' tu'birleri "bas", "qas", "jas" atliq so'zleri de ha'm olarg'a jalg'anip kelgen orin sepliginin' "da" qosimtasi o'z ara uyqasip kelgen.

Pa'ri tu'sip qiyag'inan,
Siyqi ketip siyag'inan,
Tiken tirnap ayag'inan,
Qanatqanda qani bolmas.

Keltirilgen misladag'i birinshi, ekinshi ha'm u'shinshi qatardag'i so'zlerdin' tu'birleri "qiyaq", "siyaq", "ayaq" atliq so'zleri de ha'm olarg'a jalg'anip kelgen shig'is sepliginin' "nan" qosimtasi o'z ara uyqasip kelgen.

Shiqqan sharaqlap aspang'a,
Tayinbay urgán dushpang'a,
Ishin toltirip pushmang'a,